

יחידה 2: ראש השנה פרק א משנה ב

ארבעה הפרקים שבהם העולם נידון

אנו מציינים את ראש השנה כיום הדין. המשנה מרחיבה גם את הנושא הזה: יש זמנים נוספים בשנה שבהם נידונים, בכל זמן על תחום אחר.

משך הוראה מומלץ: שיעור אחד

מטרות

1. הישג **לשון חכמים**: התלמיד ידע לזהות את שמותיהם של שלושת הרגלים כפי שהם מופיעים במשנה.
2. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד ידע באיזה מהרגלים נידונים על מה, ומה הקשר בין החג לבין הדבר שעליו נידונים.
3. הישג **הבנה ופרשנות**: התלמיד יבין מהי הכוונה במילים "כבני מרון" ויבדיל בין הדין של ראש השנה לבין הדין שבשאר הפרקים שהעולם נידון.
4. הישג **תורת חיים**: התלמיד יתעורר עוד לשוב בתשובה לקראת ראש השנה מתוך ההמחשה של הדין הנערך ביום זה "כבקרת רועה עדרו". ויפנים את האחריות האישית של כל אחד, שכל אחד עומד ביום הדין לפני הקב"ה.

פתיחה

ניתן לפתוח בשאלה: מהו ראש השנה? מה העניין המרכזי של היום? לאחר שהתלמידים יאמרו שראש השנה הוא יום הדין, לקשר את זה למשנה ולומר שהמשנה עוסקת בזמנים נוספים בשנה שהעולם נידון בהם. ובכל זאת יש משהו מיוחד בראש השנה שהוא יום הדין. נראה זאת במשנה. כדאי לפני קריאת המשנה לומר לתלמידים לשים לב מהם הזמנים המופיעים במשנה, ולרמוז להם שהם מכירים את הזמנים בשמות אחרים.

גוף השיעור

א. מבנה

משנה זו היא משנה תיאורית ולכן אין בה את רכיבי הכאמד"ט, אך יש לה מבנה פנימי ייחודי, ולכן ההוראות הן להעתיק את המשנה ולסמן אותה בצבעים. ניתן גם להקרין אותה על הלוח ולסמן בצבעים. המשנה נמצאת **במצגת** שמלווה את השיעור.

צביעת המשנה מדגישה את שמות החגים ומראה את ההבדל בין שלושת הרגלים לראש השנה.

ב. לשון חכמים

משימה 2 עוסקת בשמות המועדים במשנה. אלו השמות שחז"ל מכנים את המועדים בכלל במשנה. פסח וראש השנה אלו שמות שאנחנו משתמשים היום, לעומת 'עצרת' ו'חג' שאנחנו קוראים להם שבועות וסוכות כלשון התורה.

משימה 3 עוסקת בהבנת המשפט הראשון והמילה פרקים. פרק זה חלק מתוך משהו גדול יותר. במשנה הכוונה לפרק זמן.

ג. הבנה ופרשנות

משימה 4 בודקת את הבנת התלמידים את הדין בשלושת הרגלים. סעיף א' הוא הבנת הכתוב במשנה, וסעיף ב' מסביר את הטעם: כל אחד מן הדברים שעליהם נידונים קשור בעונת השנה שבה חל החג. בסוכות אנו זקוקים למים לקראת החורף, בפסח התבואה מתחילה להבשיל, ושבועות נמצא בזמן שבו מתחילים להבשיל פירות האילן.

בתיאור הדין של ראש השנה מופיע משל – בני מרון. בהסבר בחוברת מתואר כיצד היו הכבשים עוברים במקום צר כדי לקיים מעשר בהמה ולסמן כל כבש עשירי. הנמשל הוא שכל אחד עובר לבד לפני ה'. זהו ההבדל בין הדין בשאר המועדים – שהוא כללי, לכל עם ישראל, לבין הדין בראש השנה – שבו כל אחד עובר לבד, בפני עצמו, מול ה' שדן אותו (זוהי התשובה לשאלה 5). הפסוק מדגיש את העומק שאליו חודר הדין – אל המחשבות ואל כל המעשים.

ד. תורת חיים

בהישג הערכים אנו מבקשים לדבר אל הלב של התלמידים, לעורר אותם לשוב בתשובה ולקחת אחריות על מעשיהם. הפיוט 'ונתנה תוקף' הוא בעל עוצמה ומבוסס על דברי המשנה. **במצגת** המלווה את השיעור ישנו **ביצוע** לפיוט, כדאי להשמיע אותו ולדבר עם התלמידים על התחושות, המחשבות והיישום של ההבנה של הדין בראש השנה.
(כדי שביצוע השיר יפעל במחשב שלך, יש צורך להוריד גם את השיר למחשב, לאותה תיקיה. כמובן שבמקום זאת יש אפשרות להשמיע אותו מהאינטרנט).

חשוב לי לזכור

העקביות שבה מופיע בחוברת סיכום שיעור באה להעביר מסר לתלמידים, שיש לחזור ולסכם את מה שנלמד. חשוב להשקיע בו תשומת לב ולמקד את התלמידים במה שלמדו. הסעיפים אינם קשים ויש בהם את עיקרי הדברים שבמשנה.